

Het konijn, een onbegrepen dier

Konijnen (*Oryctolagus cuniculi*): niet houden zonder voorbehoud

Het konijn, een onbegrepen dier

Konijnen (*Oryctolagus cuniculi*): niet houden zonder voorbehoud

Lutten, maart 2015

M. van den Berg
I.C. Lockhorn
C.M.J. Pallandt
B. Wiedeman

Samenvatting

Aan de hand van feiten en anekdotes zet Stichting KonijnenBelangen (SKB) uiteen waarom het konijn niet zonder voorbehoud als huisdier zou mogen worden verkocht of gehouden. De eigenschappen en behoeftes van het konijn zijn, blijkens een overvloed aan voorbeelden uit de dagelijkse praktijk, niet bij de doorsnee Nederlander bekend, of er wordt niet naar gehandeld.

Allereerst wordt er een beeld geschetst van de zaken die mis kunnen gaan wanneer een konijn als huisdier wordt gehouden door mensen die onvoldoende kennis of verantwoordelijkheidsgevoel hebben. Vaak leidt dit er uiteindelijk toe dat het konijn door zijn eigenaar wordt vrijgelaten; ook hiervan worden de gevolgen, ondersteund door onderzoek van SKB, beschreven.

Het welzijn van konijnen komt vaak al in gevaar voordat het dier als huisdier is aangeschaft. Bij fokkers moet er onderscheid worden gemaakt tussen goede hobbyfokkers, niet goede hobbyfokkers en broodfokkers. Waar goede hobbyfokkers maatregelen nemen voor het welzijn van de konijnen, is voor broodfokkers het welzijn inferieur aan het doel om zoveel mogelijk dieren te verkopen. In dierenwinkels en andere verkooppunten worden konijnen vaak in slechte omstandigheden gehouden en er wordt incomplete of zelfs incorrecte informatie gegeven over de behoeften van het konijn. Ook op kinderboerderijen, die een educatieve functie hebben, is er veelal sprake van misstanden. Daarnaast worden er jaarlijks een zeer groot aantal konijnen verkocht via de website Marktplaats. Hierbij is er geen enkele controle op de afkomst van het konijn en waar het dier naartoe gaat, waardoor het gemakkelijk in verkeerde handen terecht kan komen.

De hiervoor genoemde problemen komen vaak pas naar boven wanneer het konijn bij een konijnenopvang of asiel terecht komt. In de meeste gevallen worden ze door de eigenaar afgestaan, via de dierenambulance binnengebracht of het betreft 'gevonden' konijnen. Bijna de helft van de konijnen die bij een opvang terecht komen, heeft een aandoening die medische behandeling behoeft. Gedragsproblematiek wordt bij minstens zoveel opvangkonijnen geconstateerd. Aan de hand van praktijkvoorbeelden wordt deze problematiek voor de lezer tastbaar gemaakt.

Woord vooraf

Dit rapport is opgesteld naar aanleiding van de Positieflijst die sinds 1 februari 2015 een feit is. Het konijn is op dit moment niet op deze lijst terug te vinden. Onterecht, vindt Stichting KonijnenBelangen. In ons rapport kunt u lezen waarom.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	6
Wet dieren.....	6
Konijn als huisdier.....	6
Niet langer gewenste konijnen.....	7
Onderzoek.....	7
1. Het konijn.....	8
2. Fokken: De tegenstellingen.....	9
2.1 Goede hobbyfokker.....	9
2.2 Niet goede hobbyfokker.....	9
2.3 Broodfokker.....	9
3. Verkoop.....	11
3.1 Dierenwinkels, tuincentra en bouwmarkten.....	11
3.1.1 Bijsluiter.....	11
3.1.2 Konijnenhokken.....	12
3.2 Marktplaats.....	12
4. Kinderboerderijen.....	13
4.1 Huisvesting.....	13
4.2 Verzorging.....	13
4.3 Medische verzorging.....	13
4.4 Knuffelhoek.....	13
4.5 Dumpbeleid.....	13
5. Opvang.....	14
5.1 Feiten en cijfers.....	14
5.2 De praktijk.....	14
5.2.1 Mazzel.....	14
5.2.2 Benji.....	15
5.2.3 Bob.....	15
5.2.4 Geraldine.....	16
5.2.5 Stijn.....	16
5.2.6 Domino.....	16
5.2.7 Koos Tandloos.....	17
5.2.8 Coco.....	17
Literatuurlijst.....	19
Bijlage I: Foto's.....	20

Inleiding

Stichting KonijnenBelangen is opgericht in 2001 om kennis over huis-konijnen te verzamelen en te verspreiden onder een zo breed mogelijk publiek. Stichting KonijnenBelangen heeft tot doel: Het bevorderen van het welzijn van en vergroten van kennis over konijnen die als huisdier of anderszins gehouden worden en begrip te kweken voor het karakter van dit dier. Stichting KonijnenBelangen signaleert op dit moment veel problemen die voort komen uit het onjuist verzorgen en houden van konijnen. Dit probleem is inmiddels te groot geworden om met alleen voorlichting op te lossen. Stichting KonijnenBelangen is van mening dat wettelijke maatregelen noodzakelijk zijn.

Wet dieren

Artikel 2.2. Houden van dieren

-Het is houders van dieren verboden aan de dieren de nodige verzorging te onthouden

“Het konijn is het meest verwaarloosde huisdier en heeft daarmee de hond en kat van de eerste plaats gestoten”, aldus de Koningin Sophia-Vereeniging ter Bescherming van Dieren. (Noordhollands Dagblad, 2012)

Het begrip dierenwelzijn houdt in dat een dier zich kan gedragen op een manier die van nature bij hem hoort, zonder stress, pijn of angst.

Een belangrijke oorzaak van veel konijnenleed is een gebrek aan kennis over dit dier, met betrekking tot karakter, huisvesting, voeding en verzorging (ook medisch).

Konijn als huisdier

Veel konijnen worden in een impuls aangeschaft. Bij een impulsaankoop is nooit van te voren bedacht of en hoe lang er zin/tijd is voor verzorging. Er is niet nagedacht over de kosten die de verzorging met zich meebrengt, terwijl medische kosten hoog kunnen oplopen. Er is niets bekend over het specifieke karakter van een konijn, dat totaal andere behoeften heeft dan een hond of een kat en ook op een volkomen andere manier benaderd moet worden. Onbegrip voor het afwijkende gedrag van het konijn maakt dat veel eigenaren al snel uitgekeken zijn op hun impulsaankoop. Het diertje wordt weggestopt in een krap hokje op een klein plekje, soms achterin een schuurtje. Er wordt nog heel weinig naar omgekeken en het wordt zelfs wel eens helemaal vergeten. Men beseft niet dat een konijn een uiterst gevoelig, zeer sociaal diertje is dat beslist niet tegen eenzaamheid kan en moet kunnen bewegen.

Veel konijnen worden schandelijk verwaarloosd. Enorm lange nagels, omdat de eigenaren niet weten dat nagels van een konijn regelmatig geknipt moeten worden. Een te klein hok waar het konijn dag en nacht in opgesloten zit, met een harde (gaas)bodem waardoor het konijn pijnlijke, kapotte pootjes krijgt. Een vacht die uit enkel klit bestaat, met aan de buik gegroeide pootjes zodat het dier niet meer kan lopen, omdat onderhoud van de vacht te veel tijd/moeite kost. Talloze konijnen krijgen geen hooi maar wel gemengd voer, waardoor spijsverteringsproblemen, doorgroeiende tanden en niet te vergeten myiasis (madenziekte) kunnen ontstaan. Door verkeerde voeding vallen jaarlijks zeer veel konijnen ten prooi aan laatstgenoemde ziekte, waarbij het konijn levend opgegeten wordt door maden.

Veel jonge kinderen, maar ook volwassenen, houden konijnen te stevig vast, laten ze spartelen of vallen, trekken aan pootjes. Konijnen hebben een zeer fragiel en kwetsbaar bottenstelsel. Dierenartsen krijgen regelmatig konijnen op het spreekuur die door een verkeerde manier van omgang ernstig gewond zijn geraakt.

Onwetendheid omtrent de juiste verzorging, verkeerde adviezen vanuit dierenwinkels en onbegrip voor het karakter en de behoeften kosten elk jaar duizenden konijnenlevens.

Niet langer gewenste konijnen

Konijnen waar men vanaf wil en worden achtergelaten in de natuur, zijn vrijwel altijd ten dode opgeschreven. De gedomesticeerde dieren zijn vanaf de geboorte verzorgd. Ze hebben nooit, zoals hun wilde soortgenoten, al op heel jonge leeftijd van de vader geleerd welke planten eetbaar zijn en welke niet. Ze hebben niet geleerd waar het gevaar dreigt, ook in de lucht. Ze weten niet hoe en waar je een veilig hol maakt, met een ontsnappingsgang voor wanneer er dreiging van een roofdier is.

Bij vrijlating in de natuur zullen tamme konijnen bang een plekje zoeken om weg te kruipen en daar blijven zitten ook als het hard regent en ze doornat raken. Ze worden niet geaccepteerd, weggejaagd en gebeten door hun wilde soortgenoten. Veel konijnen zijn andere huisdieren gewend en vluchten niet of niet snel genoeg voor een hond of een kat. Ze kunnen dan gegrepen en vreselijk toetgetakeld worden. Angst en stress, ondervoeding en ziekte eisen tenslotte hun tol aan de meeste vrijgelaten konijnen. Konijnen die geluk hebben worden weggevangen en, vaak zwaar gewond en ernstig getraumatiseerd, ondergebracht in een konijnenopvang.

Tamme konijnen kunnen niet overleven in de natuur. Helaas is het dumpen van tamme konijnen een groot landelijk probleem. Regelmatig worden zelfs konijnen opgesloten in een kooi of een doos gedumpt in een bos of bij het grof vuil gezet.

Onderzoek

In 2012 hebben de Nederlandse Konijnenopvangen samen (zowel de particuliere als de opvangen van de Dierenbescherming) zo'n 12.000 konijnen opgevangen, waaronder 6112 dumpkonijnen.

Omdat lang niet elk gedumpt konijn ook weer "gevonden" en gevangen wordt, ligt het daadwerkelijk aantal gedumpte konijnen aanzienlijk hoger. Hoeveel konijnen dat precies zijn, is niet vast te stellen.

Elke maatregel die genomen kan worden om dit getal omlaag te brengen, verdient de hoogste prioriteit.

1. Het konijn

Een konijn is een totaal ander soort dier dan een hond of kat. Een konijn is een prooidier en geen jager. Een konijn ziet een mens in eerste instantie als een bedreiging, een vijand. Er kan met dit schuchtere, zachtmoedige dier een uitstekende relatie opgebouwd worden, maar dat gaat een stuk moeilijker dan met een hond of kat. Er is geduld voor nodig en begrip voor het natuurlijk gedrag.

Konijnen zijn van nature alert en schrikkerig, dat hebben zij nodig om op tijd te kunnen vluchten als er gevaar dreigt, vluchten is hun enige overlevingskans. Dingen waar konijnen van schrikken en bang van worden zijn onder andere schreeuwende kinderen, blaffende honden, zeer harde muziek, boze stemmen. Dit betekent dat konijnen in een rustige, veilige omgeving gehouden moeten worden, waar ze een mogelijkheid hebben om zich te verstoppen.

Ook hebben konijnen veel behoefte aan ruimte. Graven, rennen en springen zijn voor het konijn soortspecifieke gedragingen die veelal alleen bij voldoende ruimte uitgeoefend kunnen worden. Daarnaast heeft het konijn behoefte aan uitdaging, die in de vorm van (voedsel)verrijking verstrekt zou kunnen worden.

Konijnen leven in het wild in groepen en die behoefte is niet verdwenen door het domesticeren. Een konijn alleen is volledig onnatuurlijk. Niet alleen ligt eenzaamheid op de loer, ook de geruststelling die een extra paar ogen en oren voor een konijn geven blijft uit. Toch leiden vele konijnen een eenzaam bestaan omdat ze solitair in een klein hok, zonder enige vorm van verrijking, ergens in de tuin worden gehouden. Eenzaamheid en verveling leiden vaak tot stereotiep gedrag en gedragsproblemen.

2. Fokken: De tegenstellingen

Er zijn hobbyfokkers en broodfokkers. Hobbyfokkers fokken voor kwaliteit, broodfokkers fokken voor kwantiteit. Maar in veel gevallen zijn behuizing en verzorging van konijnen van een hobbyfokker bijna even slecht als die van een broodfokker.

2.1 Goede hobbyfokker

Een goede hobbyfokker fokt op kwaliteit en verbetering vachtkleur of behoud van de soort, let op bloedlijn en erfelijke afwijkingen. Hij fokt maar met een paar voedsters en laat niet meer dan één nestje per voedster per jaar komen. Hij geeft de konijnen een ruime behuizing met uitloop en contact met soortgenoten.

Jonge konijntjes mogen lang bij de moeder blijven en kunnen vrij lopen en spelen. Ze worden gesocialiseerd door de moeder en door elkaar maar ook door de fokker. Ze vertrouwen mensen en kunnen later goed met hun soortgenoten communiceren.

Deze konijntjes zijn gezond en sterk omdat ze een zeer goede start gehad hebben. Mooie konijntjes worden zelf gehouden, vanwege het geringe aantal overbodige konijntjes is daar meestal makkelijk een tehuis voor te vinden.

2.2 Niet goede hobbyfokker

Een niet goede hobbyfokker fokt ook op kwaliteit en verbetering vachtkleur en let op bloedlijn en erfelijke afwijkingen, maar heeft vaak minder oog voor dierenwelzijn. Hij fokt met veel voedsters en laat meerdere keren per jaar een nestje bij dezelfde voedster komen. De konijnen van deze fokker zitten solitair opgehokt in kleine hokjes en mogen niet vrij lopen. Ze komen alleen met soortgenoten in contact als er gedekt moet worden. In enkele gevallen worden konijnen in een schuur zonder ramen gehuisvest en brengen hun leven op die manier door, zonder enig daglicht en alleen even met kunstlicht tijdens het voeren.

Voor het ophokken worden meestal de minimale, door de Kleindier Liefhebbers Nederland (KLN) aanbevolen hokmaten aangehouden. Deze zijn voor een Nederlandse hangoordwerg of een Kleurdwerg B 40 x D 60 x H 40 cm. In een hok van deze maat kan een Nederlandse hangoordwerg zich niet rechtop strekken. Voor een Vlaamse reus is de minimale aanbevolen hokhoogte 60 cm, dat is voor dit grote konijn te krap om rechtop te zitten. Jonge konijntjes worden op de leeftijd van zes weken van de moeder gescheiden en worden bij voorkeur apart opgehokt.

Mooie konijntjes worden (soms al vanaf de geboorte) geselecteerd en zelf gehouden. Vanwege veel nestjes van veel voedsters kunnen de overbodige konijntjes talrijk zijn. Deze konijntjes worden zo snel mogelijk weggedaan, omdat dit hokruimte en voer spaart. Ze worden aan de man gebracht via dierenwinkels, tuincentra, Marktplaats, een lokale markt, ze worden verkocht als slangenvoer of ze worden gedood.

Doden van konijnen gebeurt meestal eigenhandig en kan groot lijden betekenen voor de dieren. Bij het doodslaan van oudere konijnen met een stok is één klap vaak niet genoeg. Een manier om jonge konijntjes te doden is om ze hard tegen een muur te gooien. Ook dat moet soms een paar keer herhaald worden.

2.3 Broodfokker

Een broodfokker fokt uitsluitend op kwantiteit en let niet op bloedlijn of erfelijke afwijkingen. Fokt met zoveel mogelijk voedsters en laat bij elke voedster zoveel mogelijk nestjes per jaar komen, tot het uitgemergelde jonge moederdier van uitputting sterft. De leefomstandigheden bij

broedfokkers zijn vaak erbarmelijk. Alle konijnen zitten solitair in kleine vieze hokken, soms in kratten. Ze kunnen niet vrij lopen en hebben geen contact met soortgenoten.

Jonge konijntjes worden op de leeftijd van vier weken van de alweer drachtige moeder gescheiden en bij elkaar in een grote bak gezet. Deze bakken bevatten regelmatig metersdikke mest waarin kadavers van soortgenootjes die het niet gered hebben liggen.

Vanaf de leeftijd van vier tot vijf weken worden de diertjes in hoog opgestapelde kooien voor transport klaargezet in een loods of schuur. Hier wachten ze soms dagenlang op vervoer naar een verkooppunt. In deze loods bevinden zich ook andere dieren, zoals cavia's, hamsters etc. De stress is erg groot en veel diertjes ontwikkelen hier ziektes die makkelijk onderling verspreiden. De gezondheid van de jonge konijntjes is over het algemeen slecht, omdat het moederkonijn tijdens de zoogtijd alweer drachtig was. Hierdoor gaat de melk sterk in kwaliteit achteruit en ontstaan bij de jonge diertjes al tekorten. Bij een broedfokker zijn veel inteelt konijntjes te vinden, met zichtbare maar vaak ook onzichtbare afwijkingen.

De jonge konijntjes hebben nooit tijd gekregen om te socialiseren en zijn doodsbang voor mensen.

3. Verkoop

3.1 Dierenwinkels, tuincentra en bouwmarkten

De verkoop van konijnen in dierenwinkels en zeker in tuincentra en bouwmarkten stimuleert impulsaankopen. Men komt voor een zak potgrond of een schroevendraaier en verlaat de winkel met een konijntje, inclusief uitzet.

Er zijn nog steeds dierenwinkels die van broedfokkers betrekken, deze konijntjes zijn voor de winkelier het goedkoopst in aanschaf en er kan dus meer op verdiend worden. Heel veel van de konijntjes van een broedfokker zijn al ziek of hebben kwalen als ze in de dierenwinkel komen, het is alleen niet altijd zichtbaar. Veel konijntjes worden ernstig ziek of overlijden kort nadat ze bij de nieuwe eigenaar wonen. Konijntjes met een mankement worden erg duur in onderhoud want voor hen is vaker een dierenarts nodig. Dit is voor veel eigenaren een reden om zich van het konijn te ontdoen, vaak in een bos, natuurgebied of park. Onwetendheid maakt dat mensen denken dat een tam konijn hier op zijn plek is.

De meeste konijnen van nu, die chronische spijsverteringsproblemen of gebitsafwijkingen hebben, komen oorspronkelijk bij een broedfokker vandaan. Door van broedfokkers te betrekken dragen dierenwinkels in belangrijke mate bij aan konijnenleed.

Konijnen mogen niet meer in een winkelatalage tentoongesteld worden. De huisvesting en verzorging in de winkel zelf echter laat in veel gevallen zeer te wensen over. Groepjes jonge konijntjes zitten opgepropt in kleine glazen bakken. Er is nergens een schuilplekje. Vaak is er geen hooi, terwijl het spijsverteringsstelsel van de diertjes daar dringend behoefte aan heeft. Ziekte van konijntjes wordt niet, of te laat ontdekt, omdat het personeel niet geschoold is en de signalen niet herkent. Als de konijntjes wat ouder zijn breekt er vaak onderling onenigheid uit vanwege de krappe ruimte. Dit is altijd stressvol en kan tot ernstige verwondingen leiden.

Een konijntje wordt ook wel met een cavia in een glazen bak gehuisvest. De ruimte is te krap om elkaar te kunnen ontlopen, als het konijntje heen en weer springt kan het boven op de cavia springen waardoor letsel kan ontstaan. Voor de cavia wordt geen plekje gecreëerd om zich te verstoppen en deze heeft op zijn beurt de hele dag en nacht de tijd om het konijntje in de buik te bijten. Ook dit is een stressvolle situatie.

Bij de geslachtsbepaling worden veel fouten gemaakt en worden een ram en een voedster samen verkocht. Dit resulteert vaak binnen drie maanden tot ongewenste nestjes, wat het konijnenoverschot extra vergroot.

Onwetendheid van medewerkers zorgt dat verkeerde informatie wordt verstrekt. Er wordt verteld dat twee broertjes goed samen te houden zijn. Het plaatsen van twee rammetjes leidt echter tot grote teleurstelling omdat twee rammen in de puberteit vrijwel altijd gaan vechten. Het plaatsen van twee voedsters gaat wat vaker goed, maar is absoluut geen garantie op een gelukkig samenzijn.

3.1.1 Bijsluiter

De bijsluiter die verplicht bij de aankoop van een konijn moet worden meegegeven, wordt vaak in de dierenwinkel zelf gemaakt. Dit betekent dat er regelmatig verkeerde adviezen aan de klant worden meegegeven. Er wordt bijvoorbeeld geadviseerd om een knaagsteen te geven. Alle konijndeskundige dierenartsen waarschuwen om zo'n steen juist niet te geven, omdat het extra calcium in de steen een aanslag is op de gezondheid van een konijn. Ook wordt wel geadviseerd om een konijn solitair te houden, terwijl een konijn een sociaal dier is met behoefte aan contact met één of meer soortgenoten. In geen enkele bijsluiter wordt gerept over de grote kans op

baarmoederkanker bij vrouwelijke konijnen, wat voorkomen kan worden door preventieve ovariohysterectomie.

3.1.2 Konijnenhokken

Nog steeds worden door dierenwinkels hokken voor konijnen aangeboden die te klein zijn. De maten van zo'n klein hok zijn ca. 100 x 45 x 62 cm. Een jong konijntje past precies, maar als het diertje wat uitgroeit kan het hooguit twee sprongetjes heen en weer maken. Veel dierenwinkels beamen dat zo'n hok eigenlijk veel te klein is maar blijven het toch verkopen. Bij navraag bij verschillende winkeliers was het argument steevast: "Als ik hem niet verkoop dan gaan de mensen naar mijn concurrent." Een hok dat te klein is terwijl er geen mogelijkheid is voor uitloop is in strijd met de natuurlijke behoeften van een konijn. Konijnen zijn van nature levendige en nieuwsgierige dieren die graag bezig zijn met dingen. Opgesloten in een klein hokje kwijnen konijnen weg, ze worden apathisch en doen niet veel meer dan in een hoekje van het hok een beetje zitten suffen. Dit is in veel gevallen een reden om het dier weg te doen: "Niks aan, zo'n konijn."

3.2 Marktplaats

In tegenstelling tot het moederbedrijf eBay, waar al vanaf 2005 verkoop van levende have verboden is, kan dit op Marktplaats volop. Internet is veel te laagdrempelig, er is geen controle waar dieren vandaan komen of waar ze heen gaan. Dit kan verschrikkelijk uitpakken wanneer de diertjes als slangenvoer gaan dienen, terwijl dat nooit de bedoeling was. Of wanneer de gratis diertjes in handen vallen van een dierenbeul. Broodfokkers maken graag gebruik van Marktplaats om hun inteelt-diertjes te verkopen. Ook impulsaankopen belanden vaak op Marktplaats waar mensen, aan de hand van een foto van een schattig koppie, ook weer impulsief beslissen het dier te nemen. Zeker als het gratis is. Bij teleurstelling belandt het dier opnieuw op Marktplaats. Intussen gaat het dier van het ene foute adres naar het andere, omdat er een gebrek is aan voorlichting en bezinning. Alles wordt vanuit de luie stoel beslist en een dier wordt net zo makkelijk weer van de hand gedaan als het werd aangeschaft.

In 2006 is, in opdracht van Platform Verantwoord Huisdierenbezit, door Hogeschool Van Hall Larenstein een onderzoek gedaan naar het aantal konijnen dat via Marktplaats en aanverwante sites werden verhandeld. Dit waren er 120.000. In de loop van de jaren is dat aantal alleen maar gegroeid.

Een dier is geen pakje boter, handel in dieren via websites als Marktplaats zou niet mogen plaatsvinden.

4. Kinderboerderijen

Een kinderboerderij heeft een educatieve functie: Wat is dit voor dier? Wat is het natuurlijk gedrag? Wat zijn de levensbehoeften? Bezoekers kunnen hier contact met de dieren maken en leren hoe je met de dieren om moet gaan.

De meeste dieren op een kinderboerderij hebben het leven wat je verwacht, met veel ruimte en gelegenheid om het soortspecifieke sociale gedrag uit te oefenen. Konijnen echter hebben op veel kinderboerderijen een uitgesproken ellendig leven.

4.1 Huisvesting

De konijnenhokken op veel kinderboerderijen zijn te klein: er is plek voor het konijn en de voerbak, meer niet. In sommige gevallen werden konijnen in een kale kooi met een draadbodem, zonder bodembedekking of hooi aangetroffen.

Rammetjes blijven opgesloten, de enige keer dat ze hun hok uitkomen is als ze een voedster moeten bevuchten. Drachtige voedsters krijgen iets meer vloeroppervlak om de jongen te kunnen werpen en verzorgen. De dieren hebben door de beperkte ruimte geen gelegenheid om hun natuurlijk gedrag te vertonen. Konijnen zijn bovendien zeer sociale dieren met een sterke behoefte aan gezelschap van één of meer soortgenoten, maar leven op de meeste kinderboerderijen alleen.

4.2 Verzorging

Op diverse kinderboerderijen laat de verzorging te wensen over, er wordt te weinig of geen hooi verstrekt, waterflesje zijn leeg of groen van alg, of water in het bakje is sterk vervuild omdat het niet dagelijks verschoond wordt. Voerbakken zijn vaak overvol gevuld, waardoor er geen goede controle is op de eetgewoonte van het konijn.

4.3 Medische verzorging

Nog steeds signaleert Stichting KonijnenBelangen bij te veel kinderboerderijen schrijnende gevallen waar geen, of onvoldoende, medische zorg wordt verleend. Abscessen, oogontstekingen, doorgegroeide tanden, pododermatitis en oormijt worden veelvuldig aangetroffen op kinderboerderijen.

4.4 Knuffelhoek

Veel kinderboerderijen hebben voor de kinderen een knuffelhoek, waar ze, vaak zonder goed toezicht, met (jonge) konijntjes kunnen knuffelen. De diertjes worden achterna gezeten, gegrepen en stevig vastgepakt. Jonge konijntjes hebben een heel teer skeletje wat heel gemakkelijk kneust of breekt.

Als de jonge konijntjes wat ouder zijn worden ze veelal vervangen door nieuwe jonge konijntjes uit eigen fok. De wat oudere konijntjes worden verkocht als slangenvoer of eindigen als impulsaankoop bij een bezoeker. Zo probeert de kinderboerderij een centje bij te verdienen en zorgt tegelijk voor een continue aanvoer van jonge konijntjes in de knuffelhoek.

4.5 Dumpbeleid

Veel mensen die hun konijn kwijt willen menen dat het dier op een kinderboerderij wel een goed leven zal hebben. Het dier wordt over het hek gezet, vaak met kooi en al. Sommige kinderboerderijen hebben een overeenkomst met een konijnenopvang. De gedumpte diertjes worden dan via een opvang herplaatst. De meeste kinderboerderijen echter hebben geen samenwerkingsverband met een konijnenopvang en verkopen ook deze konijnen als slangenvoer of aan particulieren.

5. Opvang

Jaarlijks komen er in Nederlandse konijnenopvangen zo'n 12.000 konijnen binnen. Ongeveer de helft van deze konijnen wordt op straat, in bossen, parken of natuurgebieden gevonden en is daar veelal bewust achtergelaten door hun eigenaar. De andere helft wordt afgestaan bij de opvang of komt via een andere weg, zoals inbeslagname, in de opvang terecht.

5.1 Feiten en cijfers

Konijnenopvang Joy vangt jaarlijks tussen de 150 en 200 van deze konijnen op. In 2014 kwamen er 147 konijnen binnen. Van deze konijnen werden 45 afgestaan door particulieren, kwamen er 37 binnen via Dierenambulance Groningen en werden er dertien gevonden konijnen door de opvang zelf gevangen of door particulieren gebracht. De overige konijnen kwamen via andere wegen, zoals collega-opvangen, bij Joy terecht. 62 (42%) van alle konijnen die binnenkwamen had een aandoening die enige vorm van medische behandeling vereiste. Bij 34 konijnen kwam de aandoening rechtstreeks of indirect voort uit verwaarlozing en/of foute verzorging. Zes van deze konijnen stierven, ondanks behandeling, aan de gevolgen van hun aandoening. Ook moest één konijn geëuthanaseerd worden. Daarnaast kwam er een groep van 22 konijnen binnen, rechtstreeks afkomstig uit de broedfok, waarvan nagenoeg alle konijnen verzwakt tot ernstig ziek waren. Zes van deze konijnen zijn overleden.

De gemiddelde leeftijd van al deze konijnen was 11,5 maanden. Opvallend is dat 38 (25%) van de binnengekomen konijnen maximaal zes weken oud was, maar al zonder moeder in de opvang terecht kwam. De wettelijke scheidingsleeftijd ligt op dit moment op zes weken, echter deze konijnen waren vaak al een poos bij hun moeder weg. Daarnaast ligt de door kenners aangeraden scheidingsleeftijd veel hoger, namelijk op acht tot tien weken. Deze jonge, moederloze konijnen zijn vatbaarder voor allerlei ziektes zoals bijvoorbeeld coccidiose, hebben vaker gedragsproblemen en groeien slechter. Zij hebben bovendien deskundige zorg nodig, die zij meestal niet krijgen.

Naast medische problemen wordt er in de opvang ook veel gedragsproblematiek waargenomen. Dit varieert van stereotiep gedrag tot extreme angst/stress en zeer agressief gedrag. Dergelijke gedragingen komen meestal voort uit verveling, eenzaamheid, stress en negatieve ervaringen met mensen. Hierbij gaat het vaak om verkeerd en/of te veel hanteren, maar soms is er ook sprake van mishandeling. Op dit moment worden er geen cijfers over gedragsproblematiek bijgehouden, maar naar schatting betreft het minstens de helft van de konijnen. De meeste gedragsproblemen zijn relatief eenvoudig op te lossen, echter voor een aantal konijnen ligt dit anders. Dit heeft als gevolg dat zij zeer moeilijk tot zelfs niet herplaatst kunnen worden.

5.2 De praktijk

Omdat cijfers alleen te abstract zijn om de pijn, angst en stress van deze dieren uit te drukken, willen we een aantal voorbeelden uitlichten. Het is belangrijk om niet uit het oog te verliezen dat achter elk nummer een dier zit dat geleden heeft. Dit zijn namelijk slechts enkele voorbeelden van de vele schrijnende gevallen die in konijnenopvangen binnen komen.

5.2.1 Mazzel

Zo kwam Mazzel in de opvang met negen broers/zussen. De konijnen leefden samen in een kleine ruimte, waren geen van allen geneutraliseerd en dat resulteerde in vele verwondingen en behoorlijk verzwakte konijnen. Daarnaast werden er twee nesten geboren. Mazzel heeft het meest te lijden gehad onder zijn broers. Naast gescheurde oren, een tiental kleine wondjes, ernstig ondergewicht en een zeer slechte vacht had hij een abces van zijn schouder tot zijn lies lopen en een aantal kleinere abscessen onder zijn oksel en op zijn kont. Ook had Mazzel, op dat moment één jaar, last van de aangeboren afwijking entropion. Zijn oogleden waren gedraaid

waardoor zijn wimpers zijn oog in groeiden. Een zeer pijnlijke afwijking. Zijn toestand was dermate ernstig dat overwogen is om hem te laten euthanaseren. Toch is er een behandeling gestart, allereerst gericht op het genezen van de verwondingen en abscessen. Voor zijn ogen was een operatie noodzakelijk, omdat zijn conditie ver beneden peil was is eerst een verzachtende behandeling ingezet.

Na een behandeling van zes weken, waarbij onder andere tweemaal daags de abscessen open en schoongemaakt werden, was de conditie van Mazzel dermate goed dat een ooglidcorrectie uitgevoerd kon worden. Daarnaast heeft Mazzel een gebitsbehandeling ondergaan. Uiteindelijk heeft het vier maanden geduurd voor Mazzel volledig hersteld is. Helaas brak hij daarna zijn achterpoot en moest hij nog een pootamputatie ondergaan.

5.2.2 Benji

Benji werd op straat gevonden in zeer slechte conditie. Hij had een luchtweginfectie, een afwijking aan zijn snijtanden en was ernstig ondervoed: hij woog slechts zo'n 600 gram. (Nu, zo'n acht maanden later, is Benji's conditie redelijk te noemen en weegt hij rond de 1150 gram.) Een antibioticumkuur van ruim twee maanden heeft Benji's gezondheid flink verbeterd, maar kon niet meer voorkomen dat zijn luchtweginfectie chronisch is geworden. Door zijn slechte conditie kreeg Benji enige tijd na binnenkomst nog te maken met coccidiose en pododermatitis. Zijn gebitsproblemen waren lange tijd stabiel maar zijn recent verslechterd, waardoor extractie van de snijtanden waarschijnlijk noodzakelijk zal zijn.

5.2.3 Bob

Eén van de meest schrijnende gevallen is Bob. Nadat zijn eigenaresse plotseling ernstig ziek werd kwam hij in de opvang terecht. Bob is een langharig konijn, maar op dat moment was hij half kaal. De rest van zijn vacht was in zeer slechte conditie. Bob bleek bovendien de voet van zijn achterpoot verbrijzeld te hebben. Wat er gebeurd is zal altijd een mysterie blijven, maar het feit dat er op geen enkel moment medische zorg verleend is, was overduidelijk. Bob miste twee volledige tenen en één nagel, hij had daarnaast de enige overgebleven teen gebroken. In de voet zelf zaten meerdere breuken. De pijn die dit als gevolg heeft is bijna niet voor te stellen, toch

heeft Bob hier vermoedelijk enkele weken mee rond gelopen voor hij in de opvang kwam. Na een periode van hok-rust, veel pijnstilling en uiteindelijk nog een amputatie van de overgebleven teen is Bob inmiddels redelijk hersteld.

5.2.4 Geraldine

Geraldine is een konijn dat laat zien dat verwaarlozing niet alleen lichamelijke gevolgen heeft. Geraldine werd afgestaan door haar eigenaren nadat 'de kinderen er op uit gekeken waren'. Zij werd gebracht in een kooi van 60 bij 40 cm, waarin ze net genoeg ruimte had om een rondje om haar eigen as te draaien. Haar eerste levensjaar heeft zij bijna volledig in deze kooi doorgebracht. Geraldine bleek enorm getraumatiseerd te zijn. Ze vertoonde extreem agressief gedrag. Op momenten waarop hanteren noodzakelijk was gilde ze uit pure doodsangst. Verder zat zij vooral apathisch in een hoekje van haar kooi. Een poging haar in een groep te koppelen mislukte door haar onvermogen om met soortgenoten te communiceren. Inmiddels woont ze samen met een rammetje met soortgelijke problematiek en gaat het goed met haar. Ze heeft echter nog steeds een 'gebruiksaanwijzing' waardoor herplaatsing moeilijk is.

5.2.5 Stijn

Stijn kwam in de opvang met een enorm abces, waarschijnlijk veroorzaakt door een gevecht met een andere ram. Dit abces is onmiddellijk operatief verwijderd. Een zwaar en langdurig genezingsproces volgde. De dagelijkse verzorging van de wond was een pijnlijke en stressvolle procedure, die uiteindelijk wel geresulteerd heeft in volledig herstel en herplaatsing.

5.2.6 Domino

Toen Domino in de opvang belandde, was zij hoogdrachtig. Zij was op dat moment slechts acht maanden oud. Konijnen zijn vanaf een leeftijd van ongeveer vier maanden vruchtbaar, maar de beste leeftijd voor een eerste nest ligt rond de negen/tien maanden voor kleine rassen. Domino beviel echter binnen enkele dagen van haar vierde nest. Ze was vel over been, maar moest wel

zeven jongen grootbrengen. Al gauw was ze de uitputting nabij en moest besloten worden om de jongen al met vier weken bij haar weg te halen. Uiteindelijk heeft ze nog twee maanden nodig gehad om deze enorme aanslag op haar onvolgroeide lijf te boven te komen. Daarna is ze geneutraliseerd en herplaatst.

5.2.7 Koos Tandloos

Koos Tandloos had, anders dan zijn naam wellicht doet vermoeden, wel degelijk tanden toen hij binnenkwam. Deze tanden waren zelfs niet te missen, de ondertanden groeiden zijn mondje al uit namelijk. De boventanden krulden naar binnen en groeiden zijn gehemelte in. Zijn voormalige eigenaren hadden dit wel opgemerkt, maar hadden niet de conclusie getrokken dat het een probleem was voor Koos. Na extractie van zijn snijtanden is Koos volledig hersteld en herplaatst.

5.2.8 Coco

Coco werd binnengebracht door een particulier die aangaf dat hij even daarvoor bij hen was aan komen lopen. Het feit dat het konijn een naam, hok, speelgoed en andere accessoires had deed anders vermoeden. Coco had ernstige gebitsproblemen en was als gevolg daarvan zeer mager. Daarnaast had hij vlooiën. Hij was dusdanig ondervoed dat een narcose uitgesloten was, waardoor hij niet de gebitsbehandeling kon krijgen die dringend nodig was. Door zijn slechte

conditie kon Coco zichzelf niet warm houden. Met een warmtelamp, Snuggle Safes, fruithap voor baby's en dwangvoeding is geprobeerd om Coco's conditie op peil te krijgen. Aanvankelijk leek dit effectief te zijn, maar helaas kwam de hulp te laat en is Coco al gauw overleden.

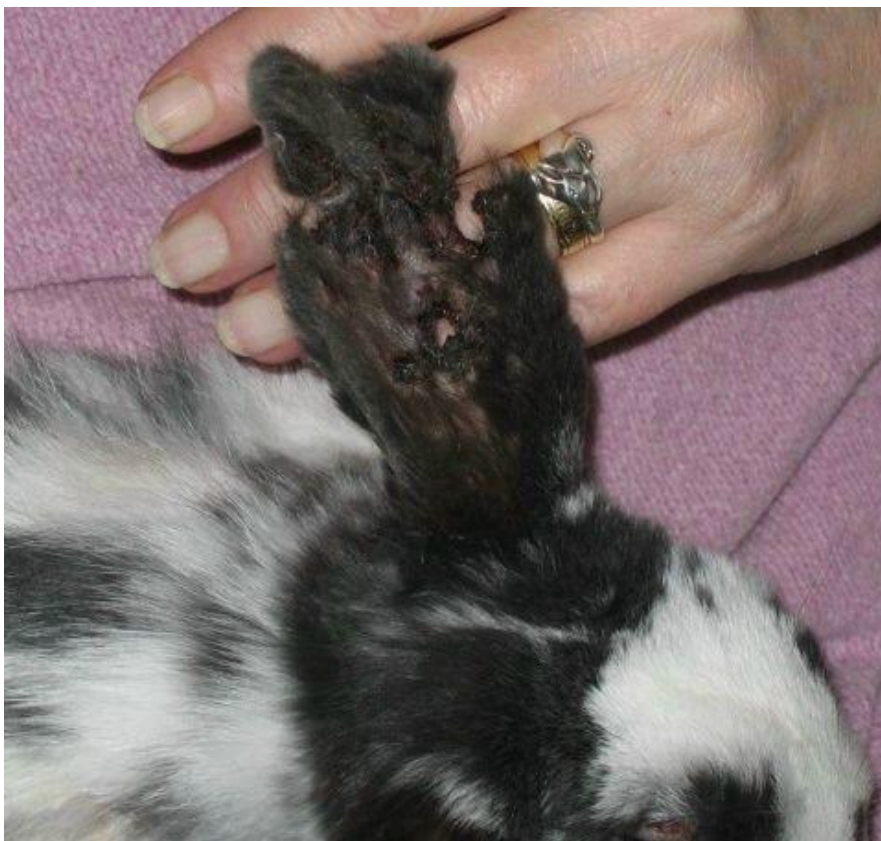

Literatuurlijst

B. Wiedeman (2012). Het onderzoek. Gevonden op 5 maart 2015, op www.vergetenkonijnen.nl

Noordhollands Dagblad (2012). Konijn meest verwaarloosde dier. Gevonden op 5 maart 2015, op www.noordhollandsdagblad.nl

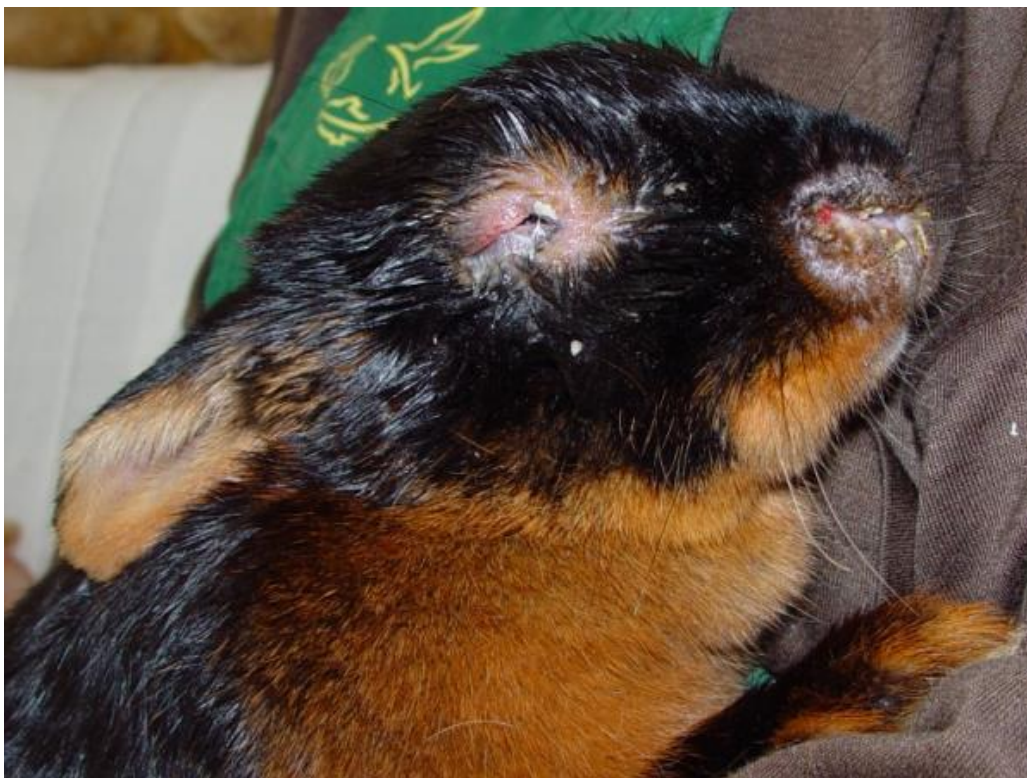
Bijlage I: Foto's

Figuur 1 Gevonden konijn met beschadigd oor ten gevolge van aanval kat

Figuur 2 Gevonden konijn met bijtwond veroorzaakt door hond

Figuur 3 Ernstig ziek gevonden konijn

Figuur 4 Verzwakt gevonden konijn

Figuur 5 Niet goed schoongehouden konijn, veroorzaakt vaak myiasis (madenziekte)

Onder de vieze haren krioelen de maden

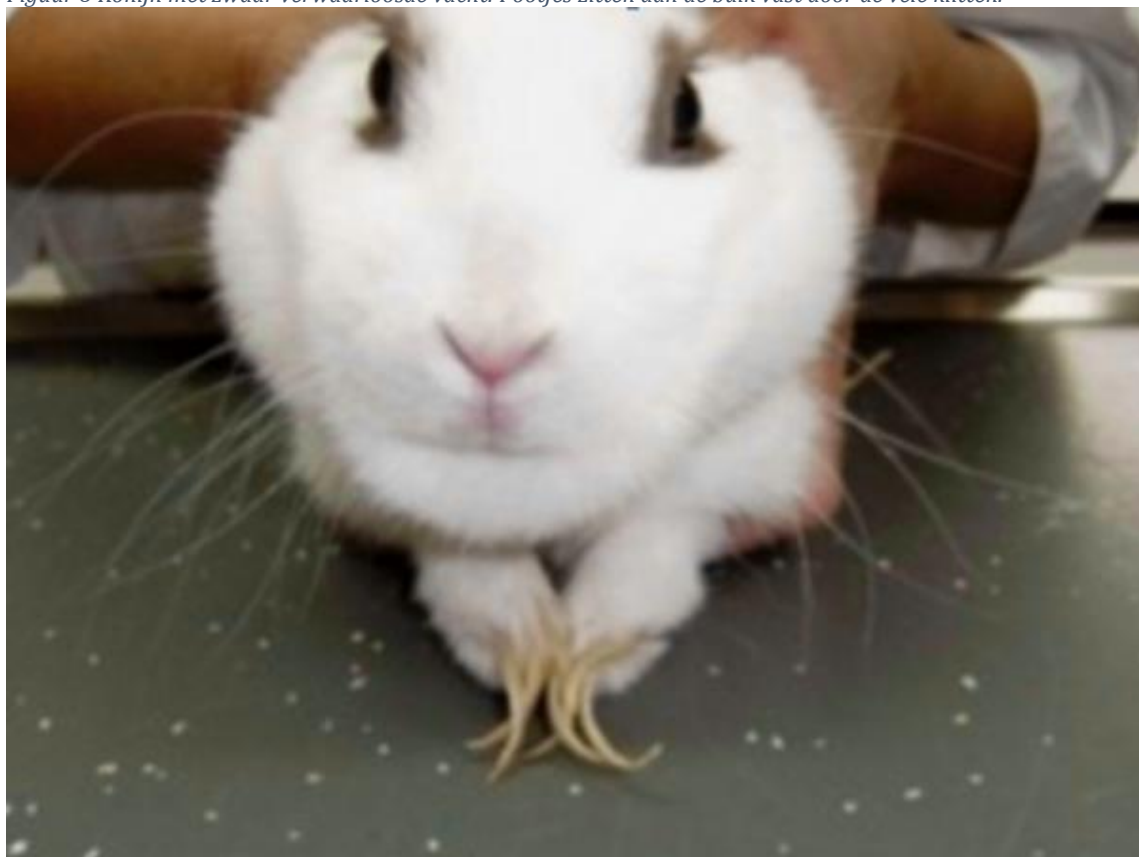
Figuur 6 Konijn met myiasis (madenziekte)

Figuur 7 Konijn met urinebrand ten gevolge van verwaarlozing

Figuur 8 Konijn met zwaar verwaarloosde vacht: Pootjes zitten aan de buik vast door de vele klitten.

Figuur 9 Konijn met veel te lange nagels

Figuur 10 Doorsnee huisvesting bij veel fokkers: Konijn heeft geen enkele bewegingsvrijheid

Figuur 11 Vrijgelaten konijn, gestorven van honger en dorst

Figuur 12 Konijn met entropion, aandoening werd niet herkend door dierenarts en dus ook nooit behandeld

Figuur 13 Gevonden konijn, aangevallen door hond. Overleden aan verwondingen

Figuur 14 Pododermatitis (zere hak) veroorzaakt door huisvesten op gaasbodem

Figuur 15 Verwaarloosde oogontsteking: Oog moest verwijderd worden

Figuur 16 Gevonden konijn naast haar dode baby's

Figuur 17 Ernstig verwaarloosd konijn, overleden aan de gevolgen van ondervoeding

Figuur 18 Uit een hertenkampje weggevangen konijn is uitgemergeld